

Stanowisko nr 1
Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie
z dnia 19 października 2020 r.
w przedmiocie wniosku grupy posłów o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją
przepisów dotyczących Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 15 września 2020 r.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie
w składzie:

1. adw. Mikołaj Pietrzak – Dziekan
2. adw. Zbigniew Banaszczyk
3. adw. Katarzyna Bilewska
4. adw. Michał Fertak
5. adw. Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska – Wicedziekan
6. adw. Jakub Jacyna – Skarbnik
7. adw. Aleksander Krysztofowicz – Zastępca Sekretarza
8. adw. Andrzej Orliński – Wicedziekan
9. adw. Agata Rewerska
10. adw. Luka Szaranowicz
11. adw. Michał Szpakowski
12. adw. Maciej Ślusarek

w głosowaniu jawnym
(głosów: 12 – za, 0 – przeciwnych, 0 – wstrzymujących się)
podjęła następujące stanowisko:

15 września 2020 r. do Trybunału Konstytucyjnego wpłynął wniosek grupy posłów na Sejm RP IX Kadencji w przedmiocie uznania art. 3 ust. 6 Ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zgodnie z którym dotychczasowy Rzecznik pełni swoje obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Rzecznika, za niezgodny z art. 209 ust. 1 (zgodnie z którym RPO jest powoływany na 5 lat) oraz art. 2 Konstytucji RP (który określa Rzeczpospolitą Polską demokratycznym państwem prawa).

W ocenie Okręgowej Rady Adwokackiej wniosek grupy posłów i podnoszony w nim zarzut stanowi instrumentalne wykorzystanie prawa, służące do obejścia obowiązujących konstytucyjnych standardów wyboru niezależnego Rzecznika Praw Obywatelskich.

Zagwarantowanie rzeczywistego poszanowania prawa przez przedstawicieli władzy publicznej wymaga zapewnienia ciągłości instytucji, których zadaniem jest stanie na jego straży. Misja ta, zgodnie z art. 208 Konstytucji, spoczywa na Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Konstytucja nie zapewniająca rzeczywistego poszanowania zapisanych w niej praw obywateli byłaby Konstytucją nieskuteczną, stwarzającą tylko pozory aktu będącego ostateczną gwarancją tych praw, swobód i wolności.

Artykuł 3 ust. 6 ustawy o RPO, zgodnie z którym dotychczasowy Rzecznik pełni swoje obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Rzecznika, jest więc zgodny z art. 209 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP. Co więcej – przepis ten, jako gwarancja rzeczywistego stosowania art. 2 Konstytucji, jest wręcz koniecznym elementem polskiego porządku prawnego.

Należy pamiętać, że to na Sejmie oraz Senacie spoczywa obowiązek wyboru następcy lub następczyni kończącego swoją kadencję Rzecznika. Wybór ten powinien zostać dokonany w taki sposób i w takim terminie, aby ciągłość sprawowania urzędu Rzecznika była zachowana bez konieczności przedłużania swojej kadencji przez dotychczasowego Rzecznika. Artykuł 3 ust. 6 ustawy o RPO ma jedynie zabezpieczyć obywateli przed sytuacją, w której Sejm, nie realizując swoich konstytucyjnych obowiązków, doprowadza do upływu kadencji Rzecznika bez dokonania wyboru jego następcy.

Wydarzenia ostatnich tygodni, w szczególności zaniechania Sejmu i zdjęcie przez Marszałka Sejmu z planu obrad głosowania w sprawie wyboru nowego Rzecznika, które miało odbyć się 7 października, jasno wykazały realność powyższej groźby i konieczność istnienia artykułu 3 ust. 6 ustawy o RPO.

Okręgowa Rada Adwokacka przypomina jednocześnie, że w 2006 r. prof. Andrzej Zoll, pomimo wypełnienia swojej konstytucyjnej kadencji, pełnił funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich do czasu wyboru jego następcy: dra Janusza Kochanowskiego – i rozwiązanie to nie było wówczas przez nikogo kwestionowane.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie wyraża głębokie zaniepokojenie przedłużaniem przez Sejm i Marszałka Sejmu procesu wyboru następcy lub następczyni Rzecznika Praw Obywatelskich, oraz faktem złożenia przez grupę posłów na Sejm RP IX Kadencji wniosku

o uznanie art. 3 ust. 6 Ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich za niezgodny z art. 209 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP.

W ocenie Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie powyższe działania stanowią próbę obejścia obowiązujących konstytucyjnych standardów wyboru niezależnego Rzecznika Praw Obywatelskich, zmierzającą do pozbawienia obywateli rzeczywistych gwarancji ochrony ich praw i wolności.

Apelujemy o wycofanie wniosku złożonego w dniu 15 września br. do Trybunału Konstytucyjnego oraz niezwłoczne przeprowadzenie przez Sejm głosowania w przedmiocie wyboru następcy Rzecznika Praw Obywatelskich.